

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1/26. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

Uredništvo in upravnistvo je v Miklošičevi ulici št. 8. Dopolni se pošiljajo uredništvu, naročnina pa upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača po določenem ceniku. Lastnik in glavni urednik Milan Plut. Odgovorni urednik Franjo Pirč. : Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. :

Zahtevajte račun za naš krvni davek.

Slovenski državni poslanci! Vojna uprava zahteva od Vas nabave vojaških novincev — novi naš krvni davek za l. 1910. Odkrito rečeno mi nismo prijatelji oborožene sile. Kajti če se stvar tako razsoja kakor je, nima vojaštvo drugega pomena in namena kot morijo in poboj. Žalibog so še danes razmere take, da mi hočemo ali nočemo moramo vzdrževati armado.

Avstrija po svoji oboroženi sili ne mara zaostati za drugimi državami. Pustimo ji to veselje in dajmo državi najdražje kar imamo, kri naše krvi — naš krvni davek! S tem davkom storimo le svojo neprijetno dolžnost, ker prijetna ta dolžnost res nikakor ni. A ker smo storili svojo dolžnost, zadobili smo s tem tudi pravico zahtevati, da tudi država napram nam stori svojo dolžnost. Ta zavest pa je bila nam Slovencem žalibog dosedaj popolnoma neznana. V svojem pretiranem patriotizmu, v svoji hlapčevski ponižnosti, ki nam je že prešla v kri, nas je doslej prešinjala do mozga in kosti edino le zavest, da smo državi dolžni dati kar ona od nas zahteva. Kaj pa ona z nami počneja, kako ona uporablja naš drugi denarni davek, osobito pri vojni upravi, o tem sploh nismo premišljali, ali ako smo, smo to storili vedno le skrivaj. Ker one odločnosti ki diči Italijane in druge svobodoljubne narode, pri nas pač ni. Celo med našimi poslanci jih je bilo jako malo, ki bi si upali nasproti vojaški upravi tako nastopati, kakor so upravičeni. Slovenec je, če se mu vrže drobtinica kruha, že ves srečen če jo sme pobrati, in predno jo še pobere že zaduži svoje prepričanje.

Zgodovina septembrskih dogodkov bi znala marsikaj povedati o tem poglavju.

Slovinci se sploh ne brigamo skoraj nič za razmere pri vojni upravi, ker mi smo edini narod v Avstriji ki smatra vojno upravo in vse vojne institucije za nekaj sakrosanktnega, med tem ko drugi narodi storijo vse, da svoje narodne pravice uveljavijo tudi pri vojnih institucijah, ker mislijo popolnoma pravilno, da se mora tudi vojna uprava, ki je od vseh državnih institucij najbolj nemška, ozirati na to, da v Avstriji ne plačujejo denarnega in krvnega davka samo Nemci. Poslanci takih narodov glasujejo čisto mirno proti vojnemu kakor proti vsakemu drugemu proračunu, med tem ko slovenski poslanci še nikdar niso pokazali toliko samozavesti, da bi to storili, kakor bi Slovincem vojna uprava bila bogve kako naklonjena.

Nič odločnosti, nič samozavesti, sami kompromisi — to je slovenska politika!

Slovanski Jug.

Srednješolci in sokolska društva na Hrvaškem. Bivši hrvaški ban Rauch je zabranil srednješolski mladini pohajanje sokolskih telovadnic, ker se je njemu in njegovim zaveznikom Frankovcem zdelo, da je „nevarno“ za srednješolsko omladino, ako občuje v krogih, ki niso prijateljsko naklonjeni napram njim. Sedanja vlada je to prepoved preklcala in srednješolci bodo na Hrvaškem zopet lahko javno nastopali pri sokolski telovadbi, samo sokolskih znamenj ne bodo smeli nositi, ker se to protivi disciplinarnim predpisom.

Bosanska ustava in Dalmacija. Znani hrvaški politiki, vodja hrvaških naprednjakov v Dalmaciji, dr. J. Smodlaka, se je izjavil zelo nepovoljno o bosanski „ustavi“, posebno zato, ker bosanski deželni zbor ne bo imel pravice odločevati v železniških vprašanjih, kar je na očitno škodo Dalmacije, ki na ta način menda nikdar ne dobi dobrih železniških zvez s svojim narodnim zbiranjem. To so v ostalem merodajni krogi tudi hoteli in zato so izpod kompetencije bosanskega deželnega zbora tudi izvzeli železniška vprašanja.

Nakup sandžaka Novi Pazar. Srbski listi stavljajo kot pogoj srbske kraljevine k balkanski zvezi nakup sandžaka novipazarskega.

Splošni pregled.

Bolgarska in Turška.

Radi napetosti položaja na bolgarsko-turški meji je turška vlada poslala iz Carigrada posebni vojaški vlak v Macedonijo oziroma proti bolgarski meji, a ob enem je poklicala vse petindvajsetletne mladeniče, ki so vojni obvezanci, pod orožje. Veliki vezir se je posvetoval z ministrom javnih del o popravljanju vseh onih cest in mostov po Macedoniji, ki bi prišel v poštev v eventualni vojni z Bolgarijo. V vojnem ministrstvu se dela neprestano. Iz Male Azije prihajajo v Carigrad vsaki dan nova vojna krdela, ki se odpošiljajo takoj dalje proti Macedoniji. Turška vlada se pripravlja tudi finančno za eventualni konflikt z Bolgarsko.

To so suha dejstva, kratka poročila, iz katerih čitatelji lahko sprevidijo, kako nevaren je položaj na Balkanu.

Dnevne vesti.

Na ogled se pošilja „Jutro“ samo štiri dni in kdor v tem času ne pošlje naročnine, se bo smatralo, da ne reflektira na daljnje sprejemanje lista.

Upravnistvo „Jutra“.

O poročniku Königu, ki je igral v septembrskih dogodkih precej agresivno ulogo, krožijo po Ljubljani jako delikatne vesti, ki jih za danes zamolčimo, a obratno se na pristojno mesto ter zahtevamo, da isto pojasni, dali je preiskava proti imenovanemu častniku že dovršena in kak je izid iste.

„Slovenec“ govori. Po receptu, ki ga je „Slovenec“ rabil v času afere škofove brošure, se je isti zglašil šele včeraj in skuša odgovarjati na razkritja S. N. glede hranilnične knjižice ter zavarovalne police Marije Rozman in afere Mazzele-Leban-Pattai. Kar se tiče prve stvari S. energično in resolutno vse proglašja izlaganim in postavlja škofa kot vzor — gospodarja in ne-sebičnega — kdor ga pozna gotovo priseže na to — ki bi žrtvoval „tudi svoje življenje slov. narodu“. (Dokaz temu njegovo pismo ob priliki septembrskih dogodkov grofu Barbo, op. ured.) „Slovenec“ je sicer negiral vse to, a protidokaza ni podal nobenega, malo popsuje in s tem konča svojo polemiko. — Še slabše in naivnejše pa govori o Pattaiu, Slejku in Mazzeli. Niti ene besede ne omenja o intervenciji Šusteršiča, pravi samo, da je bil Mazzele odpuščen, a tega ne pove, da ga je porotno in kasacijsko sodišče oprostilo, da je sam vrgel pošto iz svoje hiše in pustil poštarstvo! No seveda težko je hoditi z maslom na glavi na solnce, zato Šusteršič in njegovi lepi zavezniki ponižno molče. Mi samo čukrepe trgovskega ministrstva, potem spregovorimo o zadevi dalje.

Afera Borštnikova - Govekar. Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem bi se morala danes odigrati tragedija slovenske umetnice gospe Borštnikove, a iz tragedije je postala samo plitva komedija. Gospa Borštnikova je postala žrtev klerikalnih hujškov in danes je igrala kaj žalostno ulogo ob strani svojega zastopnika iz odvetniške pisarne nemškega nacionalca dr. Wallentschagga. Razprava je naredila na nas utis smešne komedije, pripravilo se je na vse strani, z jokavim glasom zagotavljalo, da se je godila krivica, zastopnik gospe Borštnikove se je s ponosno pozopovpsel do trditve, da „dramatično društvo“ sploh ne obstoji, zakar se mu je avditorij prav priznalno nasmejal! Kar se tiče tožbe gospe gospe Borštnikove omenjamo, da toži ravnatelj, kjer jo je baje brez povoda odsvolil, in zahteva gažo do konca sezije. Dr. Tavčar navaja razloge odpovedi in sicer: gospa Borštnikova ni hotela sprejemati ulog, bila je uporna režiserjem, žaljivo nastopala proti ravnatelju in kolegom, intrigirala! Gospa Borštnikova protestira proti tem izvajanjem, a njen zastopnik začne na dolgo in široko pledirati, dokler ga ne ustavi sodnik Zottmann. Dr. Tavčar predlaga, da se zaslišijo naslednje priče: gg. Nučič, Verovšek, Bohuslav, Danilo, Molek, gdč. Maša Kandlerjeva, ga. Desanka Iličičeva in gle-

dališki tajnik g. Naglič. Za izvedenca predlaga gospa Borštnikova ravnatelja nemškega gledališča Richterja; na satirično vprašanje dr. Tavčarja, ako bi bila ga. Borštnikova zadovoljna, da se zasliši kot izvedenec intendant osješkega gledališča g. Srgjan Tučić, gospa nervozno prikima. Sodnik izjavi, da pokliče sodišče samo izvedence in preloži obravnavo na dan 18. t. m. ob pol 4. popoldne. — Zdi se nam, da je gospa Borštnikova zašla na napačno pot, ko si je iskala svojih zaveznikov med klerikalci in Nemci, ker smo prepričani, da je s tem zaigrala ves svoj ugled ravno med ono publiko, ki jo je nekdanj vedela ceniti!

Prvi dan — dan popolnega uspeha. Naši nasprotniki so bili osvedočeni — vsaj javno so tako govorili — da ostane „Jutro“ popolnoma nezapaženo in in da „zmrzne“ v najkrajšem času. Celo datum so določali ti modrijani, ko preneha izhajati „Jutro“, a mi smo se smejali — s polno pravico, kakor je to dokazal včerajšnji dan. Po Ljubljani so se ljudje včeraj kar trgali za naš list in tobakarne so vedno pošiljale v naše upravnistvo po nove iztise, ker so bili vsi prvi iztisi — in teh ni bilo malo — takorekoč v momentu razprodani, četudi je list vsled tehničnih ovir malo pozneje izšel. Vsekakor ne pretiravamo čisto nič, ako trdimo, da je „Jutro“ vzbudilo v Ljubljani in tudi v vseh drugih slovenskih krajih naravnost velikansko zanimanje in da je bilo v vseh krogih zelo simpatično sprejeto. Konstatiramo to z velikim zadovoljstvom, ker ta sprejem je za nas največja zadovoljščina za vse neslane opazke s katerimi so nas pikali naši nasprotniki dokler „Jutra“ še bilo ni. Sicer so pa sedaj ti možakarji umolkli in ne zabavljajo nič več, ker jim je še prva številka „Jutra“ s svojo vsebino in vnanostjo preveč — imponirala. Jamčimo jim, da jim bodo naslednje številke še bolj imponirale.

Umetniške razglednice. Umetniško založništvo Wojciech Kossak v Krakovu je izdelalo krasno izdelane umetniške slike slovenskih narodnih noš ter slovenskih učenjakov in umetnikov, ki jih toplo priporočamo. Za Ljubljano ima zalogo papirna trgovina J. Bahovec na Marilinem trgu.

Železniški častni občani. Popolnoma nepostavno je imenoval železniški občinski svet, ko ni bil niti sklepčen, svojim častnim občanom Šusteršiča, Kreka, Jarca in Demšarja, vloženi rekurz je deželni odbor zavrnil in pri bližnjih volitvah ponosno stopita do volilne žare ravno ona dva moža — Šusteršič in Krek — ki sta svoj čas pljuvala ogenj in žveplo na institucijo častnih občanov, in v načrto ljubljanske volilne reforme črtala istim volilno pravico! So pač dosledni ti naši katoličani!

Grof Stürgkh je že potegnil svoj rep med noge iz strahu pred Nemci, ki so ga hoteli postaviti na suho in suspendiral

LISTEK.

VIT. FEOD. JELENC.

Zezette.

Bilo je nedeljsko dolgočasno zimsko popoldne, goste megle so ležale nad mestom, in po ulicah je pršel nadležen, droben dež. Sedel sem v kavarni na svojem starem mestu, prelistaval časopise in se silil brati razne duhovite in vodene dovtepe, ali slednjič sem se naveličal tudi tega in začel sem gledati skozi okno ... videlo se mi je, da so ljudje uravnali svoje izraze po vremenu, kajti vsi, ki so šli mimo so bili dolgočasni in pusti, resni obrazi, oči uprte na mlake umazaniosive deževnice ... še ženske, ki so hodile mimo, me niso mogle zanimati, dasi je ta ali ona kaj pikantno privzdignila krila ... Kdo bi se v takem vremenu še briga za nogavice, noge in take stvari.

In tedaj je prišla ona mimo, počasi, a vendar živahno; zdelo se mi je, da je predrlo prvo pomladansko solnce zimske megle, da so topli žarki za hip razsvetlili mračne ulice ... prišla je, ozrla se s kratkim, smehljajočim pogledom na okno, njene tanke ustnice so se zožile ... pogledal sem jo, moje oči so jo spremljale, dokler ni izgi-

nila za voglom! A še vedno sem jo videl pred seboj, občutil sem opojnost njenih oči, strast njenih ustnic; gledal sem jo veselo in zadovoljno sredi dogočajnih ljudi, sredi pustih ulic.

Takrat sem jo videl prvič, ali vendar mi je ostal njen obraz tako jasno začrtan v dušo, da bi ga ne mogel več pozabiti; človek vidi, včasih sreča na ulici ljudi, pogleda jih in večkrat mu je žal, da je napejnal svoje slabe oči!

Megle so še vedno ležale nad mestom, dež je škropil ... jaz pa sem stopil na ulico in se napotil naprej po cesti ... gledal sem na tla, kot da bi hotel izslediti njene stopinje ...

Zaželel sem si njenih oči, zahrepenel po njenih ustnah, zahotelo se mi je po njenih objemih; tako nenadne, a vseeno tako močne so bile moje želje.

In predstavljal sem si jo pred sabo v svojih rokah, v svojem objemu. Videl sem okoli sebe tih, miren polmrak, zastrite gardine, privito luč, napolglasno šepetanje ... strastne vzdihne ... ah jaz ljubim take večere ljubezni ... nič nečistega, nič frivolnega ne vidim v teh hipih ... Mogoče da se v takih trenutkih prebudi ljubezni ... dekle, mlado, lepo sloni na tvojih ramenih, oklepa se tvojih prsi, kako nežne postanejo takrat v človeku vse strasti, kako plemenite postanejo v takem trenutku vse

brutalnosti moža napram ženi, ki jo ljubi. V ti telesni in duševni združitvi ni nič živalskega, nič nemoralnega.

Mala njena glava, udrta v bele blazine, ki po njih leže razpuščen plavi lasje kot požeto žito, je podobna otroški, ki zre hrepeneče in naivno v beli dan ... mlado skoro prozornobelo telesce je pokrito s tanko svilneno srajčico, ki ga pokriva v neštevilnih gubah ... mramornate noge so doli od kolen gole, da se vidijo napete kite, kot rdeče niti na beli tkanini, skozi belgijske čipke se vidijo in dvigajo polne, okrogle in trde grudi ... Kako lep je vendar ta trenutek, kako plemenit ta vživet, kako blazna zavest, da imaš v svojem objemu bitje — ženo, ki jo ljubiš ... Ves ta moment ti je kot izpolnjena dolžnost ...

In to naj bi bil greh?

Da, sladak greh je to, sveta tatvina, božanstven zločin.

Ah, jaz ljubim take trenutke, ljubim take noči ... in ko sem prvič videl njo, zahrepenel sem si po taki noči žnjo ...

Zezette, prišla si v dolgočasni zimski dan, meglene in prazne ulice, vesela in z nasmehom na ozkih ustnicah ... in zahrepenel sem po tebi ...

Minilo je par dni ... in spoznal sem te ... moje misli, moje fantazije so postale

dejstvo ... in temne, meglene samotne ulice je razsvetlil pomladni žarek ... mehak kakor so tvoji poljubi ... čist ... kot je čisto tvoje telo ...

Mali listek.

Književnost, gledališče, umetnost.

Bodočnost našega gledališča. Na prostoru nekdanjega „Ballhaus“ raste polagoma iz tal lično poslopje, ki hoče postati sredi slovenske Ljubljane najglasnejši dokaz kulturne in finančne moči kranjskega nemštva: nemško gledališče. Sezida ga kranjska hranilnica, kranjski — zlasti ljubljanski — Nemci pa so se pismeno zavezali, da abonirajo za več let vse lože in vse parterne in prve balkonske sedeže. Tako je finančni uspeh tega nemškega gledališča danes, ko je poslopje jedva par decimetrov nad zemeljsko površino, že popolnoma zjamčen. Sam cesar je dal za to gledališče iz privatne šatulje prav čedno podporo. In s čudovito prebrisano spekulativnostjo so naši Nemci nadelili svoji politično prevažni stavbi ime: Kaiser Franc Josef I. Theater! Ta naslov zapelje vse tiste mlačne Slovence in nezavedne švigašvaga Slovenke, ki so že doslej zahajali v nemško gledališče, da bodo poslej še lažje zahajali

je nadzornika Schmoranzerja, ker baje njegova služba kot profesor risanja na mari-borskem učiteljsku ne more kolidirati z do-stojanstvom okrajnega nadzornika. Rado-vedni smo, ako bode grof Stürgh v tih svojih načelih dosleden in povsod postopal tako! Na ljubljanskem učiteljsku je nastav-tjen kot profesor znani nemški kričar Peerz, na realki odpadnik Schrautner, a oba oprav-ljata službo okrajnih šolskih nadzornikov, a grof Stürgh menda tega ne ve, zato bi bilo dobro, ako bi ga naši poslarci nato opozorili.

„Svobodna Misel“, katero je „Slo-venec“ s takim veseljem pokopal, izide pri-hodnje dni v dvojni številki. Vzrok zakas-nitve je ta, da se je oglašalo toliko naroč-nikov, da se ni moglo določiti dosti velike naklade. „Slovenec“ grobni spev „S. M.“ je tedaj velika blamaža.

Vrhniška železnica se odlikuje po samonemskih vozniških listih in napisih v vozovih. Ker leži ta proga na ultranemskih tleh, beležimo to brez komentarja.

Eksercicije učiteljskih kandidatini, katere vodi franciskan p. Gvido Rant stoji v znamenju divjanja proti svobodomiselnem. Z izvajanju tega maziljenja se bomo v krat-kem temeljito pečali.

Iz Trsta in okolice.

„Cirilmetodarija“. Ako greš da-nes mimo „Narodnega doma“ se nehoti vprašaj, čemu visi črna zastava raz njegovo ponosno ogrojdje. Lahko je vsakemu Slo-vencu odgovoriti na to vprašanje. Nesramna hujskarija, ki jo je spisal „Slovenec“ je stotisočkrat maščevana na plemenit način. Zastava ki visi v spomin največjega slo-venskega mecena, velikana po narodnem čuvstvanju Karla Kotnika, daje izraz hval-jeznosti tržaških Slovencev; in dokler bode ob sinji Adrijii stopala slovenska noga, mu ostane spomin v naših in potomcev srcih globoko utisnjen. Slava, slava Kotniku!

Don Alphonso. 20letni kočijaž Ama-dej Novelli, doma iz Trsta in tam bivajoč, je pravi lenuh. Mesto da bi delal in si z delom služil kruha, se pusti vzdrževati od svoje ljubice, prostitutke Alojzije Alfonsi, ki mu mora vsak dan preskrbeti denarja ne le za hrano, ampak tudi za pijačo. Če mu ona ne da denarja, jo pa pretepa in ji celo grozi, da jo ubije. Po noči pa on pohajkuje v družbi najslabših vagabundov. Včeraj se je nesrečnica naveličala tega jarma in je zaprosila policijo, naj jo reši njenega izko-riščevalca. Ovačila ga je tudi radi nevarnih groženj. Policija lje Amadeja aretirala po-sebno rade volje, ker ga je že tako iskala: Amadej je bil namreč pred 6 meseci obso-jen na dva meseca ječe, a policija ga ni mogla najti, ker se je vedno skrival pri svoji ljubici.

Ugleden soprog je 40letni čevljar Josip Umek, Ljubljancan, stanujoč v Trstu v ulici della Barriera vecchia št. 26. Včeraj je bil Umek aretovan na zahtevo svoje so-proge Marije, katero vedno pretepa in ji grozi s smrtjo. Pred osmimi leti ji je Umek izbil oko, a predvčerajšnjim ji je blago-hotno obljubil, da ji izbiže še levo. Da pa ne ostane popolnoma slepa, ga je dala ne-srečna žena aretovati. — Še celo na poli-ciji, ko ga je uradnik zasliševal, je Umek zagrozil ženi: „Ko pridem iz zapor, bova obračunala!“

Iz proste luke. Ko je šel ponosno kot najpošteniji med pošteniimi 35leten možakar iz proste luke, je bilo opaziti, da je njegova obleka, dasi kmetska, dokaj polna, nekam otečena. Finančni stražnik, ki ima nalogo paziti na take pacijente, ga je „pre-

iskal“ (a ne zdravniško), ter našel pri njem kakih 50 kročnikov vrednih približno 6 K. Mož je doma iz Gorice, pravi da je našel bolezen (kročnike) na nekem skladišču, da se ne bi pobili, jih je hotel rešiti, kar je seveda dosegel. Prsti pa taki.

Ljubljansko porotno sodišče

dne 2. marca 1910.

Danes dopoldne so se obravnavale tatvine izvršene v skladišču južnega kolo-dvora pri tvrcki Lang. Dejanja obtožena sta Jakob Poglaj in Janez Flander. Na južnem kolodvoru je bilo okrađenih več bal blaga, med temi tudi 3 bale usnja, pri Langu pa več pohištva itd. Dejanje samo na sebi je pač tako, kakor so tatvine vobče. Značilno je le, da se na skladišču južne železnice dogajajo take tatvine „na debelo“, kar iz-vira iz pomanjkanja primerne nadzorstva. Značilen je tudi psihološki pojav pri obto-žencu Poglaju... posledica vpliva žalostnih družinskih razmer. Poglaj je bil nemara do-tlej pošten, dokler ga ni žena zapustila in mu pustila nepreskrbljenega otroka. Od te-daj je šla njegova morala rakovo pot.

Za nas je ta slučaj važen iz drugih ozirov, katerih se danes le na kratko do-taknem. V mislih imamo kaka vprašanja sodniki juristi podajajo sod-nikom lajkom — našim porot-nikom. Ravno današnji slučaj je jasno pokazal, da je potreba v teh vprašanjih temeljite, demokratične reforme. Ne juridično zavita, marveč jasna, priprosta morajo biti vprašanja! Le tako izostanejo na javno sodbo neugodno vplivajoče situacije zadreg porotnega sodišča, kakor se je to danes koncem razprave zgo-dilo. V slučaju Poglaj in Flander so bila porotnikom stavljen vprašanja splošno težko umljiva. Porotniki vendar niso juristi. Po-glejte! Flander je bil zaradi tatvine že dva-krat predkaznovan. Ali ta pregrešek ni bil tako hude narave. Po novem tač. zakoniku bi to z ozirom na predležči slučaj ne imelo kakega vpliva. Na to je državni pravdnik porotnike tudi opozarjal. Ali zdaj pa pride: Porotnikom se stavi poleg drugih bistvenih vprašanj, tudi vprašanje: Ali je Fland-rovo prestano kazneni smatrati — in sicer smatrati z ozirom na da-našnji novi slučaj — kot prestano kaznitev, ali ne. To se pravi z drugimi besedami: odmera današnje kazni zaviti od tega, ali porotniki potrde, ali je Flander bil, ali še ni bil kaznovan. Druga namera tako vprašanje pač ne more imeti. Ne re-čemo drugega nič, vprašamo le: v takem slučaju — čemu tako vprašanje? Da je bilo za predležči slučaj popolnoma odveč, to so pokazale posledice. Poslušajte! Nismo sicer videli v srce naših ljudskih sodnikov, imamo pa utis, da so glede rešitve tega vprašanja takole sodili: Flander zasluži biti kaznovan, stoji. Vendar pa njegovi prejšnji kazni po njuni naravi nista taki, da bi jih smeli šteti k navadni, res zlobni tatvini ter bi smeli imeti kak vpliv na odmero da-našnje kazni. Ako torej tozadevno stavljen vprašanje zanikamo, olajšamo obtožencu morebitni vpliv na povišanje pri odmeri kazni za zadnje zagrešeno hudodelstvo. Jeli so porotniki res tako sodili ali ne, resnica je, da so vprašanje zanikali! Torej so Fladrus s svojim pravdorekom kratko malo izbrisali obe pred tem zločinom tatvine prestani kazni. Zdaj si pa pomislite, v kak položaj so s tem postavili sodnike-juriste — porotni senat. Najlepše pri vsem tem pa je še bilo, da je državni pravdnik v prvem hipu napačno razumel izrek porotnikov. Mož je bil prepričan, da

so porotniki dotično vprašanje potrdili — kar je samoobsebi umevno.

Šele ko je predsednik senata, nad-svetnik Vedernjak porotnike opozoril, da so vprašanje najbrže napačno tolmačili, se je zastopnik javne obtožbe dr. Neuberger oči-vidno presenečen za popravek tega izreka z vso mu lastno vnemo zavzel:

„Flander je bil vendar res dva-krat radi tatvine predkaznovan, to stoji neizbrisno zapisano, torej gospodje porotniki mu vendar ne-kaj ne morete odreči, kar je de-jansko storil“... Si lahko mislite, kako je to vplivalo na porotnike in na občinstvo! Predsednik vpraša: „Kaj pa pravite Vi gospod zagovornik k temu? Dr. To-minšek: S stališča zagovornišstva seveda moram priznati, da so imeli gospodje porotniki prav. In nadalje-valo se je pojasnjevanje semtertja. Konec vsega je bil: Porotniki še enkrat na-zaj v posvetovalnico! Ko so se vrnili, so rekli: „Res je, Flander je bil že predkaznovan... Vprašanje so namreč to pot potrdili.

Izrekla se je rzsodba: Jakob Po-glaj in Janez Flander, oba hlapca pri tvrcki Lang se obsodita na tri leta težke ječe.

Tako se je končala navadna razprava z zanimivim zaključkom, kateremu privesimo nauk: Ne delajte gordijskih vozlov da v drugič ne bo takih — kozlov!

(Popoldanska porotna obravnava.)

Ob 4. popoldne se je porotna obrav-nava nadaljevala. Obravnaval se je slučaj Jože Jančar, zaradi uboja. Jančar je mlad, slaboten dečko. Že na obrazu se mu bere, da ne more biti zločinec, ubijalec. Delavec je na parni žagi na Rakeku. S svojimi tovariši: Mihevc, Skrbevc in Krec se je dobro razumel. Z ubitim Mihevcem sta bila prijatelja, skupaj sta stanovala. No, ali vrag ta pustni večer! Kakor se to za zaključek pusta spodobi, praznovali so ga že celo popoldne pustnega torka. In so se ga nalezli. Od gostilne do gostilne je šlo. Zvečer seveda pa še v „Maškare“. Vsaj ranjki Mihevc si je bil ta špas privoščil. Jančar ga je dobil zvečer v Domiceljevi gostilni. Pa še druge zraven. In dal mu je celo za pijačo. Mihevc pa ga je že itak dosti imel, in začel je malo neroden po-stajati. Tudi proti prijatelju Jančarju. Ali končno so se spravili na ples in vsem je odlegla razboritost. Potem so šli zopet v drugo gostilno k Mlarkarju. Pa tam je bilo že zaprto. Ampak so vseeno potrkali; ali zaradi pijače ali zaradi punce, bogsigavedi. Le toliko je gotovo, da eden izmed družbe tisti večer ni doma spal; v aktih stoji črno na belo, da je priča tainta tisto noč prebil tamintam. Pa še eden izmed družbe ni doma spal tisto noč... in tudi nikdar več ne bo: ubiti Mihevc!

Kako je to prišlo? E, čisto po do-mače. Ko so se od Mlarkarja vrnili proti domu, se je začel Mihevc nekaj usajati nad Jančarjem. Pa sta se sprijela kar zares. Prvi je drugega davil z roko in rezal z nohtovi, tako, da je imel Jančar 14 lahkih telesnih poškodb. Mihevc je bil močnejši kot Jančar. Metala in valjala sta se semtertja po tleh. Skrbevc ju je hotel pomiriti, pa jo je za zahvalo še sam skupil. In pustili so ju. Mi-slili so, kadar so bosta zadosti nalasala, pa bo mir. In res je bil kmatu mir. Zakaj Jančar je bil ranjen in je odšel domu, ne zmeneč se, kaj je z Mihevcem. Ta pa se je kar tam blizu zgrudil in oblegal mrtev na ulici. Zabodena so mu bila rebra in srce. Jančar je šel domov in kakor je je bil, na postelji zaspal — kakor bi se ne

bilo prav nič zgodilo. Nič ni slutil, da nje-gov prijatelj mrtev počiva tam zunaj in da se ga je usmilil edino le sneg, ki ga je pokril s svojo mehko mrzlo odejo. Tak je bil Mihevc mrtvaški prt, tak konec mla-dega življenja, tak konec pustnega večera, taka usoda proklete razvade fantovskih pretepev.

Drugo jutro pride po cesti voznik, pa vidi čudno kopico na cesti. Misli si je, da je to morda kak slamat mož — stara na-vada iz pustne noči. Kopica je bila pokrita s snegom. Malo radoveden razgrne, vidi pravega moža pred seboj, ga prime za roko, a roka je ledeno mrzla — mrtva.

In stvar je prišla na dan. In tako je prišel Jančar na zatožno klop, obtožen uboja. Ampak lahko stališče so imeli vsi: Državni pravdnik dr. Neuberger, zagovornik dr. Tril-ler in porotniki. Prvi je v tem slučaju jako prizanesljiv, skoro bi rekel, ljudomilo je po-stopal. Od septemberskih dogodkov se je Savel spremenil v Pavla. Prav tako, če bo le držalo. Dr. Triller ni veliko govoril, pa bi bil tudi en sam njegov stavek zadostil, namreč: Ubijalec Jančar! In tudi res ni. Tega prepričanja so bili tudi porotniki, ki so vprašanje uboja zanikali in le potrdili vprašanje zadevno pregreška v smislu § 335, ozir. prestopka § 431 k. z. Jančar je torej le krivim spoznan, da je mejo si-lobrambe (iz strahu) prekoračil in kriv pre-stopka zoper telesno varnost. On odločno taji, da Mihevc ni namenoma sunil z no-žem, da on sploh ne ve, da bi bil nož rabil, tedaj ni izključen tudi nesrečen slučaj, da se je Mihevc med valjanjem po tleh sam nabodel na odprti nož v roki Jančarja. Jan-čarjeva obsodba se tedaj glasi le na 4 mesece strogega zapor.

Fant se je v solza potokih zahvalil za to milostno kaznen.

Porotno zasedanje v Novem Mestu.

Pri porotnih obravnavah v No-vem mestu dne 28. februarja sta bila ob-sojena: France Škoda na tri leta ječe in Franc Lamprecht na pet let. — Jernej Pajk je bil pri obravnavi dne 1. marca le radi prestopka lahke telesne poškodbe obsojen na osem dni zapor.

Detomorilka. V Zočni pri Novem mestu je posestnica velikega nad 20 tisoč kron vrednega posestva 40letna Alojzija Zalokar 1. marca zjutraj svojega nezakon-skega otroka umorila in ga pri podu za hišo zakopala. Nezakonski oče je baje zopet njen hlapec, 25letni Tomažin, doma iz Šker-jana, ki je tudi nezakonski oče pred dvemi leti rojene hčerke Alojzije Zalokar. Ta žena je bila sedaj že devetič mati. Njen najsta-rejši otrok šteje že 15 let — vsi otroci so še nepreskrbljeni. — To ni osamljen slučaj in take razmere se samo posledica izselje-vanja v Ameriko.

Narodno gospodarstvo.

RUDOLF ŠEGA:

Kartell in delavstvo.

I.

Nasledke gospodarskih pojavov, o ka-terih hočem razpravljati, čutimo vsepovsod. Marsikatera gospodinja se je že pritoževala, da se je sladkor ali pa petrolej podražil. Toda trgovec ji je kaj na kratko odgovoril: „Kartel je zopet zvišal cene!“ In kdo še ni slišal govoriti o ameriških trustih, ne da se ga je pri tem polastil nek čuden strah pred temi nepoznanimi velikani?

Tako se nas navadno polaščajo precej neprijetna čuvstva, ko/se prvkrat seznanimo

v novo ljubljansko gledališče, ki ne bo več nemško, nego — cesarsko!

Poleg nemške realke, nemške gimna-zije, poleg mnogih drugih nemških zavodov in institutov dobi bela Ljubljana kmalu še nemško neodvisno gledališče, v katerem se bodo slavile brez oviranja orgije nemške arogantnosti. Danes so Nemci v deželnem gledališču potisnjeni v kot, danes se živi nemška ljubljanska Talija le od starih burk in starih operet: v novem gledališču pa napno Nemci vse svoje sile, da dvignejo svojo Talijo čim najvišje, obnove opero, pomnože dramo ter bodo gojili umetnost z vso konkurenčno navdušenostjo.

V deželnem gledališču se danes Nem-cem pravzaprav slabo godi, a vzlic temu so veseli, navdušeni in zadovoljni — mi Slo-venci pa imamo dobro opero, lepo opereto in dramo, najlepše igralne dneve, vsak te-den par razprodanih hiš, a vzlic temu smo čmerikavi, malodušni in nezadovoljni. A zakaj? Nemci imajo za seboj Kranjsko hranilnico, ki jim pokriva vse deficite ter jim povrh sežida še lično in predvsem moderno gledališče. Nemci imajo vedno več ko dovolj denarja. — Slovenci pa imamo le dolgove, deficite, večne skrbi ter strah za nadaljni obstanek svojega gledališča. Že šest let visi življenje naše Talije le še na tanki nitki, in koncem vsake sezone se razburjamo s plašnim vprašanjem: ali bomo imeli še

dalje svoje gledališče ali pa ga zapremo? — Že šest let ni dobilo naše gledališče deželne podpore. Vzlic vsej štedljivosti je zagazilo Dramatično društvo končno v to-like dolgove, da si ni moglo nič več po-magati. Menic ni maral podpisovati nihče več, tako smo stali ob — propadu. V tem kritičnem hipu je priskočil na pomoč ljub-ljanski občinski svet ter je prevzel vso gle-dališko upravo. V veliko zadovoljstvo Dra-matičnega društva si je občinski svet na-tovoril skrb za nadaljne vzdrževanje sloven-ske opere, operete in drame ter je določil za izvrševalca artističnih in finančnih po-slov dva magistratna uradnika: ravnatelja in blagajnika. Tako je podjetnik slo-venskih gledaliških predstav še danes Dramatično društvo oziroma njegov odbor, izvrševalec upravnih poslov pa ravnateljstvo, ki ima nalogo iz tekočih dohod-kov plačevati obresti dolga Dramatičnega društva ter izročati ves eventualni čisti do-biček društvu za amortizacijo društvenega dolga. Dramatično društvo je prepustilo ravnateljstvu v začasno uporabo svojo ve-liko knjižico in garderobo, a si seveda pri-držalo lastninsko pravico do obeh.

Ravnateljstvo je dobilo naročilo, pred-vsem dosežati čim najugodnejše finančne uspehe, skrbeti za čim več razprodanih hiš, za čim najnižje troške, za čim cenejšo režijo in za čim najvišje dohodke. Osobje

se je moralo skčiti na skrajni minimum in repertoire naj bi bil kolikor možno poceni, a pri tem čim privlačnejši in donosnejši. Skratka: pri največji štedljivosti naj bi se dosežali najvišji denarni efekti! Jasno naročilo, a težka izvršitev. Naše občinstvo je mnogo težje zadovoljiti ko nemško in njegove zahteve so vedno višje; naša kritika je stroga ter zahteva več kakor je možno pričakovati od zavoda, ki ga nedostajanje najprimitivnejših sredstev in obupen boj za obstoj spremljata, odkar životari. Tako se borimo le za življenje do-šega gledališča. Da se je vzdržal zavod na-slej, je zasluga edinole požrtvovalnega na-rodnonaprednega občinstva in ljubljanske občine.

Vsa podpora, ki jo dobiva naše gle-dališče znaša na leto 26.000 K. S tem naj se vzdržujejo drama, opera in opereta, a vse bodi dobro, lepo opremljeno, vzorno naštudirano! Vsak strokovnjak ve, da je ta zahteva neizvršljiva, pravcato Sisifovo opra-vilo. Večina režijskih stroškov se jedva po-kriva iz dnevnih dohodkov, tako da se živi iz rok v usta, a vsak hip nedostaje tudi najpotrebnejšega. Razmere pri našem gle-dališču so včasih obupne, tako da se je le čuditi, kako je sploh možno še nadalje vstrajati. Toda stiska, štedi in skopari se celo v nemožnih rečeh. Iz štedljivosti pa vzraščajo seveda vedno nove nepre-

mostne ovire, o katerih široka publika niti ne slut, a na bodočnost ne misli nihče.

Naša vroča želja je, da dobi naše gle-dališče svoj stalen zbor, ki bi bil režiserjem in kapelnikom ves dan na razpolago. Pro-ducirali bi potem dvakrat več opernih in operetnih del, zbori bi bili v pevskem in igralskem oziru dovoljno naštudirani in komparzerija v drami bi v prizorih mas funkcionirala vzorno. Toda ker ni sredstev, trpimo vsi: publika, režiserji, kapelniki, so-listi in vodstvo, ki mora spravljati brce za krivdo, ki jo povzroča — prazna blagajnica.

Naše gledališče bi moralo biti tudi ljudsko ter bi moralo prirejati z najniž-jimi cenami predstave za ljudstvo, za delavce, za dijaštvo. S tem bi se gle-dališče populariziralo in masa bi imela naj-lepše užitke. Ker pa ni sredstev, se na take predstave niti misliti ne sme.

Že pol stoletja hrepenimo, da bi do-bili dovolj domačega, inteligentnega igralskega naraščaja. Toda doslej nismo imeli še nobenega dramskega učitelja strokovnjaka in strokovne šole ne poznamo. Saj ni sredstev! Srčno želimo vsaj toliko dobrih domačih sil, da bi mogli z njim vzdrževati vsaj dobro dramo in dobro opero. Za tem idealom težimo vsi, a še dolgo ga ne dosežemo, ker nimamo sred-stev, niti stvarnih, niti osebnih.

s karteli in trusti, kajti navadno se to zgodi, ko moramo za kako stvar več plačati nego bi radi.

In prav nič se ne smemo čuditi, da se s temi pojavi, ki tako zelo učinkujejo na naše vsakdanje življenje, bavi vsa javnost. Poglejmo časopisje! Skoraj vsak dan bemo, da se je sklenil ta kartel, oni zopet razdružil, da se je o tem vprašanju razpravljalo na tem shodu, v državni zbornici itd. In brezdvomno je kar največjega pomena za vse narodno gospodarstvo, da se je ta ali oni kartel sklenil, oziroma razdružil.

Največjega pomena so pa karteli, trusti in podobni pojavi seveda za dotične obrte. Razmere v proizvodnji in razpečevanju se vsled tega popolnoma izpreminjajo, popolnoma novi gospodarski položaji nastajajo. In dozdeva se mi, da se bo naše sedanje narodno gospodarstvo popolnoma izpremenilo in da dobimo v tem oziru do cela novo organizacijo.

In skoraj smem trditi, da so karteli, trusti in pa različni drugi pojavi, ki so s temi v zvezi, in pa vprašanje o njih razvoju najvažnejši splošni gospodarski problem sedanosti, prav posebno pa bodočnosti. Kajti tudi socialno vprašanje v ožjem pomenu, delavsko vprašanje, katero se navadno smatra za najvažnejše gospodarsko vprašanje sedanosti, je dobilo vsled razvoja kartelov in trustov popolnoma drugo podlago. In tudi rešitev socialnega vprašanja je v najožji zvezi z nadaljnjim razvojem teh mogočih gospodarskih organizacij.

In tako se nam vzbuja vprašanje, odkod so pa prišli kar naenkrat ti pojavi: karteli in trusti? Poglejmo nekoliko v gospodarsko zgodovino!

Viharji, s katerimi se je končalo osemnajsto stoletje in v katerih se je porodilo devetnajsto stoletje, niso imeli samo političnega pomena. 14. julij 1789 (I. francoska revolucija: razdejanje Bastille v Parizu,) ni pomenjal samo konca absolutne monarhije, temveč je bil obenem signal za novo dobo gospodarskega življenja. Do tega časa je politični absolutizem vsled svoje konzervativnosti obdržal pri življenju gotove popolnoma gospodarske tvore in institucije, ki že zdavnaj niso več odgovarjale potrebam in zahtevam koncem osemnajstega stoletja, temveč ki so ovirale ves razvoj.

Nič ni bilo bolj naravno, nego to, da so s političnim absolutizmom padle tudi gospodarske institucije, katere je ta absolutizem vzdrževal.

Kakor je moral vsak politični napredek prekoračiti razvaline pariške Bastille, ravnotako se je moralo tudi v gospodarskem življenju, če se je hotelo doseči preobrat in napredek, iti čez razvaline gospodarske Bastille, to je čez razvaline — celov.

Starejšo hišno in mestno gospodarstvo je bilo enostavno. Cehovska organizacija v rokodelstvu je urejevala do najmanjše malenkosti tehnični obrat, razpečevanje in pa ceno blaga. Produkcije niso mogli preveč zvečati. vsaj so bila prometna sredstva prenostavna, razen tega so pa imeli cehovski mojstri svoje določene "rajone". Množina produkcije je bila torej v gotovem omejenem okolišu določena, toda tudi konsum se je lahko spoznal in izračunal, kajti obrtniki so delali večinoma le za lokalne potrebe. Oblast je določevala takse za mezdo in ceno ter s tem preprečevala različne nerednosti. Ponudba in popraševanje sta si bila na ta način vedno kolikor mogoče v ravnotežju.

Ti temelji starejšega narodnega gospodarstva so se pa v teku 19. stoletja temeljito izpremenili. (Dalej.)

Ng. Pri mestni hranilnici ljubljanski je vložilo meseca februarja t. l. 1571 strank K 1,009.478'22, a 1201 stranka je vzdignila K 665.670'69, stanje vlog koncem meseca februarja 1910 K 38,000.362'03, uložitnih knjižic 27'371.

Ng. Novi vinski zakon, Predvčerajšnjim je finančni minister predložil nov načrt vinskega davka in sicer v izpremenjeni obliki, kakor ga je v svojem ekspoziciju v državnem zboru očrtal. Vinski davek predlaga vlada v dveh predlogih. Prvi zakonski načrt se tiče obdačenja vina, drugi obdačenja vina v steklenicah.

Vinski davek. Sedaj iznaša splošni davek 5 K 94 hl od hektolitra vina in 1 K 48 h od hektolitra sadjevca. Po novem vladnem načrtu naj bi znašal davek 4 K od hektolitra vina, 3 K 60 h od vinskega mošta in 1 K od sadjevca. Ta določba pa ne velja za Dalmacijo in zaprta mesta.

Vinskega davka bi bili oproščeni:

1. Vinogradniki od vina lastnega pridelka, katero porabijo doma za se in za vposlane ljudi.

2. Neobdačeno bi bilo tudi vino v zaprtih mestih, kjer že sedaj vlada pobira užitinski davek.

3. Ravnotako bi bilo davka prosto vino za kis, žganje ali za pokušnje.

4. Vино, kolikor ga kdo potrebuje na potovanju.

Vinski davek bode moral plačevati:

1. Vsakdo od vsega vina, ki ga kupi ali pa sam pridelal. Izvzeto je le tisto vino, ki dohaja v prosta skladišča in iz ene kleti v drugo klet istega vinogradnika v občini, kjer se je vino pridelalo, ali pa v sosednji občini.

2. Vsi mali vinogradniki, ki na drobno prodajajo vino, torej v posodah do 50 litrov.

3. Vinogradniki, ki točijo svoje vino „pod vejo“ (Buschenschenker).

Vino, katerega bi kdo 1. septembra 1910 imel, se bo naknadno obdačilo.

Vlada upa, da se bo vsled tega zakona vinski zvišal za 6 milijonov kron, torej podvoji.

Ng. Osrednja zadruga hrvatskih vinogradnikov se osnuje koncem meseca marca ali pa začetkom maja. Termin za subskripcijo deležev se je podaljšal do konca marca.

Ng. Posojilo mesta Sofije. Sobrajanje je dovolilo mestu Sofiji, da najame večje posojilo.

Ng. Trgovinska pogodba s Srbijo in Crnogoro. V nekaterih dneh se bo sešla carinska konferenca, ki bo razpravljala o podlagah za trgovinske pogodbe s Srbijo in Crno goro. Srbija želi tarifno pogodbo, ki naj dovoljujejo Srbiji uvoz mesa v Avstro-Ogrsko. Kar se tiče pa Črne gore, se ji bo skušalo dovoliti uvoz goveje živine, katero se predvsem potrebuje v Boki kotarski. Želeli je, da se vendar enkrat sporazumemo s tema dvema državama, ker s tem ustrezemo v prvi vrsti sebi. Vsaj prav dobro vemo, da je glavni vzrok sedanje draginje, ker Srbija ne sme uvažati klavne živine.

Pogreb Karla Kotnika na Verdu.

Na Verdu pri Vrhniki je preminul mož, ki si je s tem, da je ves svoj življenjski trud 500.000 K zapustil družbi sv. Cirila in Metoda v obrambo ginečega Slovenstva postavil spomenik aere perennius.

Takorekoč spontanno je tedaj prišla v srce vseh misel z udeležbo pri pogrebu dokazati svojo hvaležnost za tako krasen čin ki je edinstojče v zgodovini slovenski.

Dne 1. marca zvečer je bil v vsej hitrici sklican v posvetovalno dvorano na magistratu ljubljanskem posvet zaradi zadnjega spremstva Kotniku in včeraj je romalo ljubljansko rodoljubno občinstvo na Vrhniko, kakor k pogrebu svojega očeta.

Z obema opoldanskima vlakoma je prihitelo občinstvo iz Ljubljane. Vrhnika in okolica je bila tudi mnogobrojno zastopana tako da je bilo udeležencev sprevoda brez pretiravanja nad tisoč.

Sprevod, katerega je aranžiral prvi slov. pogrebni zavod je bil veličasten ravno tako po udeležbi, kakor po odličnosti udeležencev.

Sprevod je otvorila požarna bramba vrhniška, kateri je sledil „Sokol“. Bile so mogočne deputacije „Ljubljanskega Sokola“ s zastavo, „Sokol I.“ in „Sokol II.“, „Postojnski Sokol“ s zastavo, „Kranjski“ in „Radovljiški Sokol“, oba s zastavo, dalje „Ribniški“ in „Vrhniki Sokol“.

Tem so sledili venci, katerih je bilo čez 25.

Za sorodstvom so stopali različni zastopniki narodnih društev in korporacij, katerih skoro ne moremo imenoma naštevati zaradi njih številnosti.

Omenjeni naj bodo: Zastopnik g. Iv. Hribarja, g. Ivan Vidmajer, vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda, prvomestnik, vladni svetnik Andrej Senekovič, ravnatelj v p., dr. Žerjav, tajnik in notar Hudovernik kot blagajnik. Dalje tajnik družbene pisarne Anton Brč in družbeni potovalni učitelj Ante Beg, deželni poslanci dr. Oražen in graščak Josip Turk, občinski svetniki Lenče, dr. Majaron in dr. Švigelj; dvorni svetnik dr. Ferjančič, okrajni glavar v p. Štefan Lapajne, tovarnar g. Jelovšek, notar Komatar z Vrhnike, primarij Gregorič, akad. fer. društvo „Sava“, zastopstvo slov. realcev, narodne dame g. dr. Tavčarjeva z gđ. hčerko, dr. Majaronova, notar Hudovernikova z gđ. hčerko in g. pl. Trnkocijeva, dr. Krautova in Zadnikarjeva iz Kamnika.

Izmed društev naj omenimo najprej skoro vse C. M. podružnice, vrhniško čitalnico s zastavo, društvo strojarskih pomočnikov s zastavo, društvo rokodelskih pomočnikov s zastavo in „Ljubljanski Zvon“ s zastavo. — To je, pomnoženo z drugimi ljubljanskimi pevci, zapelo pred hišo in na pokopališču troje žalostink, namreč „Usliši nas Gospod“, „Nad zvezdami“ in „Blagor mu...“ z že znano dovršenostjo.

Po odpeti pesmi je izpregovoril prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda ob odprtem grobu sledeče besede, ki so vzbudile splošno nemo pritjevanje: „Solze žalosti mi stoje v očeh, ko stojim ob grobu moža, kateremu sem bil še nedolgo na gimnaziji njegov ravnatelj. Svojega imetja ni užival, da bi z njim krepčal svoje rahlo zdravje. Delal je noč in dan, ne zase, ampak da zapusti kraljevski dar slovenski deci. No-

beno društvo ni dobilo kdaj večjega daru. Namenjen je ta dar deci, da se omika na podlagi narodnega, materinega jezika. Povsod se pojavlja ostuden prizor, da se v potujočevalnih šolah otroci sramujejo govoriti tisti jezik, v katerem jih je mati uspavala. Družba Cirila in Metoda bo sedaj ustanavljala šole in vrtce. Ranjkemu je pa zagotovljena večna slovenska hvaležnost. Njegovo dejanje naj bo v veliko spodbudo, v slaven spomin in slovenskim otrokom obojega spola v večno hvaležnost.

Na gričku, ki nudi krasen razgled po lepi vrhniški okolici so nato zagrebli Slovenca, katerega zlato srce je bilo edino le za narod slovenski in njega napredek.

To je dokazala najlepše njegova poslednja volja, o kateri smo po informaciji izvedeli sledeče: Teden pred smrtjo Kotnika je njegov svak, veleposestnik in tovarnar Lenarčič, kupil vsa vrhniška posestva in ona, katerih solastnik je bil za okroglo svoto 500.000 K, katere je naložil v prid C. M. družbe v vrhniški Kmetijski posojilnici. Sestre so dobile po 100.000 K, razen tega pa še delovodje v njegovih tovarnah po 500 K.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Seja gosposke zbornice.]

Dunaj, 2. marca. V današnji seji gosposke zbornice je bila sprejeta v vseh branjih rekrutna predloga. Grof Latour je govoril za zblizanje Avstrije in Rusije in lediral za ustanovitev zveze treh cesarstev. Dalje je obravnaval zgradbo dalmatinskih železnic in urgiral uresničenje načrtov. Odgovarjal mu je železnični minister Wrba, ki je izjavil, da se normalnotirne železnice zgrade po zadnjem dogovoru z Ogrsko do decembra 1. 1911. oziroma do oktobra t. l. Kar se tiče projekta belokranjske železnice, je izjavil Wrba, so za sedaj še nemogoči definitivni projekti, dokler niso končani dogovori z ogrsko vlado, ki se protivi zgradbi normalnotirne železnice po Hrvaškem teritoriju. Nadaljni govornik Plenner je pobijal izvajanja grofa Latoura glede zblizanja Avstrije in Rusije in povdarjal ozko prijateljstvo Avstrije in Nemčije, ki bi ga zblizanje z Rusijo kolikor toliko omajalo.

Protest „nemške narodne zveze“ proti naučnemu ministru Stürgkhu.

Dunaj, 2. marca. Poslanec Chiari je danes v imenu „nemške narodne zveze“ izročil ministrskemu predsedniku Bienerthu protest iste proti naučnemu ministru grofu Stürgkhu radi njegovega baje nenemškega postopanja na Tirolskem, Spodnjem Štajerskem in v Bukovini.

Seja češkega deželne odbora.

Praga, 2. marca. Deželni odbor je v svoji današnji seji sklenil, da odpusti iz deželne blaznice 280 pacientov, ker so finančne razmere tako obupne, da ni najti nikjer pokritja. Iz istega vzroka je črtal postavko za podpore raznim češkim in nemškimi kulturnim ter umetniškimi zavodom; istotako so se znatno reducirale vsote v postavkah za orožništvo in šolslvo.

Dr. Lueger na smrtni postelji.

Dunaj, 2. marca. Položaj dr. Luegarja se je nenadno danes popoldne poboljšal, začutil je tek in zahteval hrane, ki jo je tud povžil. Proti večeru se mu je zopet poslabšalo, razširjanje srca napreduje, [moči mu pešajo, da je pričakokati vsak čas katastrofe.

Obisk avstrijske eskadre v Črni gori.

Cetinje, 2. marca. Poveljnik avstrijske eskadre kontraemiral Haus, ki je priplula v Bar, da čestita knjazu Nikiti ob priliki njegovega 50letnega vladanja v imenu avstrijskega cesarja, je prišel danes z velikim spremstvom v Cetinje, kjer ga je sprejel zelo prisrčno knjaz, prestolonaslednik Danilo, razne korporacije, civilne in vojaške ter velika množica naroda. Knjaz Nikita je poklonil kontreadmiralu Hausu Danilov red I. vrste, a tudi drugim častnikom primerna odlikovanja; moštvo eskadre pa je podaril 200.000 cigaret. Knjaz Nikita se je brzojavno zahvalil cesarju Francu Jožefu na ti pozornosti in ga prosil naj sprejme njegovo zahvalo, nakar je cesar takoj odgovoril brzojavno, ter mu še enkrat čestital k jubileju.

Car Nikolaj prvi vitez bolgarskega reda sv. Cirila in Metoda.

Petrograd, 3. marca. Bolgarski kralj Ferdinand je danes poklonil carju Nikolaju novoustanovljeni red sv. Cirila in Metoda ter mu izročil insignije tega reda.

Italijanski finančni ekspoz.

Rim, 2. marca. Finančni minister Salandra je predložil danes zbornici finančni ekspoz, ki izkazuje 30 milijonov lir preostanka, dasi se je dovolil nov kredit v znesku 90 milijonov lir. Povdarjal je splošno dobro finančno stanje.

Morganatični soprog nemške cesarice Friderike umrl.

Berlin, 2. marca. Tu je umrl na pljučnici v starosti 68. let dvorni maršal cesarice-vdove Friderike grof Seckendorff. Splošno se je govorilo, da je bil Seckendorff morganatično poročen s cesarico-vdovo Frideriko. Kljub vsem vladnim dementijem se trdi, da je ta zakon res obstojal.

Čitajte „Jutro“!

A. Rasberger, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7

(pri Mallču, nasproti glavne pošte).

Največja zaloga modernih godbenih automatov, električnih klavirjev, gramofonov, plošč, in drugih potrebščin.

Dvojni dohodek **GRAMONELLA** Dvojni : užitek :
Najnovejši automat na utež.

Igra na klavir z mandolino, veliki in mali boben, činela, triangel in posebnim ksilofonom. Zraven tega ima ta stroj še en fin

GRAMOFON.

Ta automat se v najkrajšem času sam izplača. Moderni gramofoni z automatom po nizkih cenah. Vse blago je brez konkurence, bodisi v konstrukciji ali v ceni. Prodaja se pod polno garancijo. Vse gramofonske plošče se dobijo pri meni samo garantirano nove. Prodajam na ugodne obroke. Vsa popravila vsakovrstnih mehaničnih godbenih strojev, automatov in gramofonov se izvršijo natančno in ceno.

Vsi ki varujejo svoje čevlje pred pokanjem in trganjem rabijo edino samo
Jurjevo čistilo (kremo)
ki je v svoji dobroti gotovo nedosegljivo.
Dobiva se povsod.

Grški prestolonaslednik na potu v Italijo.

Frankobrod, 2. marca. Tu sem je došel inkognito grški prestolonaslednik in takoj odpotoval v Genovo, odkoder se napoti v Rim, kjer obišče italijanskega kralja.

Predrzni sleparji v Ljubljani.

Izvirno poročilo „Jutra“.

Več kot predrzni sleparji, ki že nado leto dni po vseh večjih sejмах — kolikor doslej znano v Zagrebu, Novem mestu in šele pred kratkim v Črnomlju — na razne sleparske načine sejmarjem izvajajo denar, so se včeraj pojavili tudi v Ljubljani. V Ljubljani smo imeli namreč včeraj velik sejma, na katerega so prišli ljudje iz raznih krajev.

Zanimivo pa je v tem slučaju, da se je žrtev teh sleparjev ta sejma le tako mimogrede ogledala, in da so sleparji to pot s posebno rafiniranostjo svoj najnovejši zločin izvršili.

O celem dogodku smo dobili takoj izvestno poročilo. Evo čitajte!

Ivan Bradac, posestnik iz Velike Račine pri Grosupljem se je bil v torek, 1. marca napotil v Ljubljano, oziroma v Šiško, da obišče svoje tam omožene hčerke. Noč od torka na sredo je tamkaj tudi prenočil. Včeraj zjutraj pa se je napotil v mesto, kjer si je nameraval nakupiti več potrebnih stvari. V to svrhu si je vzel tudi več denarja seboj. Ker je bil že v Ljubljani, zanimalo ga je tudi si malo ogledati naš veliki ljubljanski sejma. Šel je tja dol, ne da bi bil kaj kupil.

Okrog polu dveh popoldne se je podal zopet v mesto, je kosil, nato pa šel po svojih opravkih. Ob 5. zvečer je šel k frančiškankam k spovedi. Ko je vse to odpravil, se je podal na kolodvor, z namenom, da se z večernim vlakom vrne domov. A spotoma mu pride na misel, da se od hčerke pravzaprav niti še poslovil ni, dejal je sam pri sebi, ej, grem pa še to noč v Šiško k hčerki. Misli in storil je tako.

Takole okrog polu 7. zvečer jo je mahal po Marije Terezije cesti proti Šiški.

„Živinozdravnik“. Nekako blizu pri Koslerju pa sreča nekega moža, dobro opravljenega. Mož se pred njim ustavi, pa ga nagovori: „A tista krava še vedno leži tam. (V Šiški je neki res krava crnila.) Bradac: „Ali ste Vi mogoče živinozdravnik?“ Oni: Da, da, sem živinozdravnik“.

Nato se še malo razgovarjata. Kar se „živinozdravnik“ dela kakor bi se izpodtaknil, res pobere nekaj denarni listnici podobnega. Ha, pravi, denar sem našel. Bradac: No, nesite ga županu, da denar prešteje in da razglasiti. Oni: Ne, veste kaj, greva rajše tamle zadej, pa ga midva sama preštejema, bova vidla, koliko ga je. In res Bradac v svoji lahkovernosti uboga „živinozdravnik“, pa gre za njim.

Prizor za Koslerjevim zidom. Pelje ga noter za Koslerjev zid. Tam je obstal in rekel, no, zdaj pa poglejva, kaj svanašla.

Drugi slepar na pozorišču. „Živinozdravnik“ še ni bil odpil listnice, kar se prikaže od druge strani nek drug človek, pa zavpije: „Aha, Vidva sta moj denar našla.“ „Živinozdravnik“ se je pri tem delal jako oplašenega, Bradac pa se je seveda tudi resnično prestrašil.

Vašo listnico sem! Neznavec je najprvo od Bradaca zahteval, naj mu takoj pokaže listnico z denarjem. Bradac je bil osupljen, da mu je res pomolil svojo listnico in še denar štel. Bilo je notri 5 bankovcev po 20 kron in bankovec za 100 kron.

On ne verjame — še čevlje dol, Ko oni drugi presteje denar, pravi, to ni še vse, Vi imate denar v čevljih zatlačen. Alo, čevlje dol! Ubogi Bradac ga je res ubogal.

Zdaj pa še Vi. Ko je bil z Bradacem gotov, zavpije še nad „živinozdravnikom“: Zdaj pa še Vi! Ta pa je navidezno z obupnim glasom odgovoril: Oj, za Boga, gospod, vsaj jaz nimam nič.

Oba sleparja čez zid. Ko ga je oni drugi hotel prijeti, je „živinozdravnik“ — torej oni prvi, ki je Bradaca semkaj izvabil, nagloma preko zida, ta drugi pa za njim. Kmalu ni bilo ne duha ne sluha o njih.

Bradaceva listnica prazna. Bradac je bil sprva uverjen, da je ves prizor, kakor ga je doživel, resničen. Najbrže se mu je ubogi „živinozdravnik“ še smilil, da ga oni preganja. Potem pa je le vendar pogledal v svojo listnico, in ko jo natanko pregleda — prazna. Bankovci so šli s „živinozdravnikom“ in onim vizitatorjem vred. Zdaj šele mu je postalo jasno, da je na tak način postal: žrtev predrznih sleparjev.

Bradac se je nato takoj napotil v Šiško k orožnikom ter slučaj prijavil. Orožništvo je tudi takoj vse potrebno okrenilo, da zasledijo sleparje. Obvestili so o tem telefonično tudi mestno ljubljansko policijo in potem še osebno. Tudi ljubljanska policija je bila takoj vsa alarmirana. Še pred deveto uro je bil ves policijski aparat na delu zasledovanja. Posel izsledenja se je poveril posebnemu civilnemu uradniku.

Zasledovanje je seveda sila otežkočeno in kakor je slučaj v Črnomlju pokazal, tudi nevarno. Dva spretna lopova morata to biti. Oni prvi, ki je Bradaca izpeljal, nosi črn klobuk z ozkimi krajevci, črno sukno in brado. Oni drugi pa nosi bolj rujavkasto obleko in kapo na glavi. Govorita bolj hrvaško narečje.

Iz tega poročila posnamemo: Vse te predrzne sleparije vršita ista lopova. Obiskujeta večje sejme. Pri tem zasledujeta žrtve — z denarjem. Bradaca sta najbrže že na sejmu zasledila, mogoče tudi šele v gostilni. Zasledovala sta ga. Dogovorila sta si kraj, kjer se vsak od druge strani snideta. Oni drugi markira, ko zaloti ta dva šteti denar, da je denar on izgubil. To pa zopet markira prestrašenost, zbeži, oni pa za njim. Na licu mesta pa pustita stati žrtev, kateri je oni drugi previdno izmuznil denar na „kontrolno“ mu ponujane listine. Skoraj bi rekli, da je v slučaju Bradac, eden ali drugi teh sleparjev, moral z Bradacem že preje kje govoriti, oziroma zaslediti njegove raz-

mere, na kar sta napravila in izvršila načrt, kakor tu opisan.

Pozor torej pred sleparji!

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin. Najmanjši znesek 50 vin.

Fedor Vrhnik. Srčna hvala za poslano čestitko. „Sestorica“.

Kupi se stara kopirna preša. Ponudbe pod: „1 P“ na upravništvo „Jutra“.

Kupijo se stari umetniški časopisi n. pr.: „Megendorfer Blätter“, „Jugend“, „Moderne Kunst“, „Simplicissimus“ etc. Ponudbe pod: „L. L. 1000“ na upravništvo „Jutra“.

Gospodična sprejme službo kot prodajalka v tobakarni ali pekarni. — Nastopi takoj. Ponudbe do 15. t. m. pod „F. L. 123“, Ljubljana, pošto ležeče.

Išče se mesečna soba, eleg. opremljena z veliko pisalno mizo in popolnoma separiranim udom iz hodnika.

Ponudbe z navedbo cen na upravništvo „Jutra“ do 15. t. m. pod šifro „Sredi mesta“.

Spominjajte se družbe sv. Cirila in Metoda!

Danes in vsak četrtek in soboto od 3. do 6. ure popoldne se vrše v Elektroradiografu „IDEAL“ kinematografske predstave za dijake 12/104 10

s programom odobrenim po tozadevnih oblastnih v zmislu sklepa dež. šol. sveta. Vljudno se priporoča Ravnateljstvo.

Diplomirani krojač Anton Presker v Ljubljani, Sv. Petra c. 14 priporoča svojo krojačnico in veliko zalogo oblek. 13/52 10

Kupujte „Jutro“ Dobiva se v tobakarnah po 4 vinarje.

Priporočamo

KOLINSKO KAVINO PRIMES

edini jugoslovanski produkt te vrste.

2/10—1

Delniška glavica: K 3.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond: K 350.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.